C/2025/3993

20.8.2025.

PADOMES IETEIKUMS,

(2025. gada 8. jūlijs),

par Nīderlandes ekonomikas, sociālo, nodarbinātības, strukturālo un budžeta politiku

(C/2025/3993)

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 121. panta 2. punktu un 148. panta 4. punktu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2024/1263 (2024. gada 29. aprīlis) par ekonomikas politikas efektīvu koordināciju un budžeta daudzpusēju uzraudzību un ar ko atceļ Padomes Regulu (EK) Nr. 1466/97 ([1]), un jo īpaši tās 3. panta 3. punktu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1176/2011 (2011. gada 16. novembris) par to, kā novērst un koriģēt makroekonomisko nelīdzsvarotību ([2]), un jo īpaši tās 6. panta 1. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas ieteikumu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta rezolūcijas, ņemot vērā Eiropadomes secinājumus,

ņemot vērā Nodarbinātības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas un finanšu komitejas atzinumu,

ņemot vērā Sociālās aizsardzības komitejas atzinumu, ņemot vērā Ekonomikas politikas komitejas atzinumu,

tā kā:

Vispārīgi apsvērumi

(1) Regulā (ES) 2024/1263, kas stājās spēkā 2024. gada 30. aprīlī, ir precizēti ekonomikas pārvaldības sistēmas mērķi, proti, veicināt stabilas un ilgtspējīgas publiskās finanses un ilgtspējīgu un iekļaujošu izaugsmi un noturību, izmantojot reformas un investīcijas, un novērst pārmērīgu valdības budžeta deficītu. Regulā noteikts, ka Padome un Komisija Eiropas pusgada kontekstā veic daudzpusēju uzraudzību saskaņā ar LESD noteiktajiem mērķiem un prasībām. Eiropas pusgads jo īpaši ietver konkrētām valstīm adresētu ieteikumu formulēšanu un īstenošanas uzraudzību. Ar minēto regulu arī tiek veicināta valstu atbildība par fiskālo politiku un uzsvērta tās orientācija vidējā termiņā apvienojumā ar efektīvāku un saskaņotāku izpildi. Katrai dalībvalstij ir jāiesniedz Padomei un Komisijai valsts vidēja termiņa fiskāli strukturālais plāns, kurā ietvertas tās fiskālās, reformu un investīciju saistības četru vai piecu gadu periodā atkarībā no valsts likumdošanas termiņa ilguma. Neto izdevumu ([3]) virzībai šajos plānos ir jāatbilst regulas prasībām, tostarp prasībām par to, ka līdz korekcijas perioda beigām jāpanāk vai jānotur vispārējās valdības parāda ticama samazināšanās trajektorija vai tam jāsaglabājas piesardzīgā līmenī, kas ir zemāks par 60 % no iekšzemes kopprodukta (IKP), un ka vispārējās valdības budžeta deficīts vidējā termiņā jāsamazina un/vai jāsaglabā zem Līgumā noteiktās atsauces vērtības, kas ir 3 % no IKP. Ja dalībvalsts apņemas īstenot attiecīgu reformu un investīciju kopumu saskaņā ar minētajā regulā izklāstītajiem kritērijiem, korekcijas periodu var pagarināt ne vairāk kā par trim gadiem.

([1]) OV L, 2024/1263, 30.4.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.
([2]) OV L 306, 23.11.2011., 25. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1176/oj.
([3]) Neto izdevumi, kā definēts Regulas (ES) 2024/1263 2. panta 2) punktā: "neto izdevumi" ir valdības izdevumi, atskaitot i) procentu izdevumus; ii) diskrecionāros ieņēmumu pasākumus; iii) izdevumus par Savienības programmām, kas pilnībā atbilst Savienības fondu ieņēmumiem; iv) valsts izdevumus par Savienības finansēto programmu līdzfinansēšanu; v) bezdarbnieka pabalstu izdevumu cikliskos elementus; un vi) vienreizējos un citus pagaidu pasākumus.

(2) Eiropas Parlamenta un Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/241 ([4]), ar ko tika izveidots Atveseļošanas un noturības mehānisms ("ANM"), stājās spēkā 2021. gada 19. februārī. ANM nodrošina finansiālu atbalstu dalībvalstīm reformu un investīciju īstenošanai, tādējādi sniedzot Savienības finansētu fiskālo stimulu. Atbilstīgi Eiropas ekonomikas politikas koordinēšanas pusgada prioritātēm ANM veicina ekonomikas un sociālo atveseļošanu, vienlaikus virzot ilgtspējīgas reformas un investīcijas, jo īpaši zaļās un digitālās pārkārtošanās veicināšanai un dalībvalstu tautsaimniecību noturības stiprināšanai. Tas arī palīdz stiprināt publiskās finanses un veicināt izaugsmi un darbvietu radīšanu vidējā termiņā un ilgtermiņā, uzlabot teritoriālo kohēziju Savienībā un atbalstīt Eiropas sociālo tiesību pīlāra turpmāku īstenošanu.

(3) 2023. gada 27. februārī pieņemtās Eiropas Parlamenta un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2023/435 ([5]) ("*REPowerEU* regula") mērķis ir pakāpeniski izbeigt Savienības atkarību no Krievijas fosilo degvielu importa. Tas palīdz iegūt enerģētisko drošību un dažādot Savienības energoapgādi, vienlaikus palielinot atjaunīgo energoresursu izmantošanu, enerģijas uzkrāšanas iespējas un energoefektivitāti. Nīderlande savā nacionālajā atveseļošanas un noturības plānā iekļāva jaunu *REPowerEU* nodaļu, lai finansētu galvenās reformas un investīcijas, kas palīdzēs sasniegt *REPowerEU* mērķus.

(4) Nīderlande savu atveseļošanas un noturības plānu saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 18. panta 1. punktu iesniedza Komisijai 2022. gada 8. jūlijā. Komisija, ievērojot minētās regulas 19. pantu, novērtēja atveseļošanas un noturības plāna atbilstību, efektivitāti, lietderīgumu un saskanību, ņemot vērā minētās regulas V pielikumā sniegtās novērtēšanas vadlīnijas. Padome 2022. gada 4. oktobrī pieņēma Īstenošanas lēmumu par Nīderlandes atveseļošanas un noturības plāna novērtējuma apstiprināšanu ([6]) un 2023. gada 17. oktobrī to grozīja saskaņā ar 18. panta 2. punktu, lai atjauninātu neatmaksājamā finanšu atbalsta maksimālo finanšu iemaksu, kā arī lai iekļautu *REPowerEU* nodaļu ([7]). Minētais Padomes īstenošanas lēmums tika grozīts 2023. gada 17. oktobrī un 2024. gada 5. novembrī ([8]). Padomes Īstenošanas lēmuma pēdējā pārskatītā versija tika pieņemta 2025. gada 13. maijā. Maksājuma daļas tiek darītas pieejamas ar nosacījumu, ka Komisija saskaņā ar 24. panta 5. punktu ir pieņēmusi lēmumu, kurā konstatēts, ka Nīderlande ir apmierinoši sasniegusi attiecīgos atskaites punktus un mērķrādītājus, kas bija noteikti Padomes Īstenošanas lēmumā. Apmierinoša sasniegšana nozīmē to, ka nav bijis regresa attiecībā uz tās pašas reformas vai investīcijas iepriekšējo atskaites punktu un mērķrādītāju sasniegšanu.

(5) Padome 2025. gada 21. janvārī pēc Komisijas ieteikuma pieņēma ieteikumu, ar ko nosaka Nīderlandes neto izdevumu trajektoriju ([9]). Plāns tika iesniegts saskaņā ar Regulas (ES) 2024/1263 11. pantu un 36. panta 1. punkta a) apakšpunktu, aptver laikposmu no 2025. līdz 2028. gadam un atspoguļo fiskālo korekciju, kas sadalīta pa četriem gadiem.

(6) Komisija 2024. gada 26. novembrī pieņēma atzinumu par Nīderlandes 2025. gada budžeta plāna projektu. Tajā pašā dienā Komisija, pamatojoties uz Regulu (ES) Nr. 1176/2011, pieņēma 2025. gada brīdināšanas mehānisma ziņojumu, kurā Nīderlande bija minēta starp tām dalībvalstīm, par kurām būs jāizstrādā padziļināts pārskats. Komisija pieņēma arī ieteikumu attiecībā uz Padomes ieteikumu par eurozonas ekonomikas politiku, kā arī priekšlikumu attiecībā uz 2025. gada vienoto nodarbinātības ziņojumu, kurā analizēta nodarbinātības pamatnostādņu un Eiropas sociālo tiesību pīlāra principu īstenošana. Ieteikumu par eurozonas ekonomikas politiku ([10]) Padome pieņēma 2025. gada 13. maijā un vienoto nodarbinātības ziņojumu – 2025. gada 10. martā.

([4]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/241 (2021. gada 12. februāris), ar ko izveido Atveseļošanas un noturības mehānismu (OV L 57, 18.2.2021., 17. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).

([5]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2023/435 (2023. gada 27. februāris), ar ko groza Regulu (ES) 2021/241 attiecībā uz *REPowerEU* nodaļām atveseļošanas un noturības plānos un groza Regulas (ES) Nr. 1303/2013, (ES) 2021/1060 un (ES) 2021/1755 un Direktīvu 2003/87/EK (OV L 63, 28.2.2023., 1. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj).

([6]) Padomes Īstenošanas lēmums (22. gada 4. oktobris) par Nīderlandes atveseļošanas un noturības plāna novērtējuma apstiprināšanu (ST 12275/2021; ST 12275/22 INIT ADD 1).

([7]) Padomes Īstenošanas lēmums (2023. gada 17. oktobris), ar ko groza 2022. gada 4. oktobra Īstenošanas lēmumu par Nīderlandes atveseļošanas un noturības plāna novērtējuma apstiprināšanu (ST 13613/1/23, 13613/23 REV 1; ST 13613/1/23 ADD1 REV1).

([8]) ST 13789/24 INIT; ST 13789/24 ADD 1 REV 1.

([9]) Padomes Ieteikums, (2025. gada 21. janvāris), ar ko nosaka Nīderlandes neto izdevumu virzību (OV C, C/2025/648, 10.2.2025., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/648/oj).

([10]) Padomes Ieteikums (2025. gada 13. maijs) par eurozonas ekonomikas politiku (OV C, C/2025/2782, 22.5.2025., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/2782/oj.

(7) Komisija 2025. gada 29. janvārī publicēja Konkurētspējas kompasu – stratēģisku satvaru, kura mērķis ir nākamajos piecos gados palielināt ES globālo konkurētspēju. Tajā ir noteikti trīs pārmaiņu imperatīvi ilgtspējīgai ekonomikas izaugsmei: i) inovācija; ii) dekarbonizācija un konkurētspēja; iii) drošība. Lai novērstu inovācijas plaisu, ES vēlas veicināt rūpniecisko inovāciju, atbalstīt jaunuzņēmumu izaugsmi, izmantojot tādas iniciatīvas kā ES jaunuzņēmumu un augošo uzņēmumu stratēģija, un veicināt progresīvu tehnoloģiju, piemēram, mākslīgā intelekta un kvantu datošanas, ieviešanu. Tiecoties uz zaļāku ekonomiku, Komisija ir izstrādājusi visaptverošu rīcības plānu cenas ziņā pieejamas enerģijas jomā un tīras rūpniecības kursu, kas nodrošina, ka pāreja uz tīru enerģiju joprojām ir rentabla, konkurētspējai labvēlīga, jo īpaši energoietilpīgās nozarēs, un virza izaugsmi. Lai samazinātu pārmērīgu atkarību un palielinātu drošību, Savienība ir apņēmusies stiprināt globālās tirdzniecības partnerības, dažādot piegādes ķēdes un nodrošināt piekļuvi kritiski svarīgām izejvielām un tīras enerģijas avotiem. Šo prioritāšu pamatā ir horizontālie veicinošie faktori, proti, regulējuma vienkāršošana, vienotā tirgus padziļināšana, konkurētspējas finansēšana un uzkrājumu un investīciju savienība, prasmju un kvalitatīvu darbvietu veicināšana un labāka ES politikas koordinācija. Konkurētspējas kompass ir saskaņots ar Eiropas pusgadu, nodrošinot, ka dalībvalstu ekonomikas politika atbilst Komisijas stratēģiskajiem mērķiem, izveidojot vienotu pieeju ekonomikas pārvaldībai, kas visā Savienībā veicina ilgtspējīgu izaugsmi, inovāciju un noturību.

(8) 2025. gadā Eiropas ekonomikas politikas koordinēšanas pusgada norises turpinās līdztekus ANM īstenošanai. Lai rezultatīvi sasniegtu Eiropas pusgada politikas prioritātes, joprojām ir svarīgi pilnībā īstenot atveseļošanas un noturības plānus, jo šie plāni palīdz efektīvi pievērsties visām problēmām, kas konstatētas iepriekšējos gados konkrētām valstīm adresētajos attiecīgajos ieteikumos, vai arī būtiskai to daļai. Šie konkrētai valstij adresētie ieteikumi joprojām vienlīdz attiecas uz grozīto atveseļošanas un noturības plānu novērtēšanu saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 21. pantu.

(9) 2025. gada konkrētām valstīm adresētie ieteikumi aptver visas galvenās ekonomikas politikas problēmas, kas nav pietiekami risinātas ar atveseļošanas un noturības plānos iekļautajiem pasākumiem, ņemot vērā attiecīgās problēmas, kas konstatētas 2019.–2024. gada konkrētām valstīm adresētajos ieteikumos.

(10) 2025. gada 4. jūnijā Komisija publicēja 2025. gada ziņojumu par Nīderlandi. Tajā tika izvērtēts, kā Nīderlande īstenojusi attiecīgos konkrētai valstij adresētos ieteikumus un kā tā īsteno atveseļošanas un noturības plānu. Pamatojoties uz šo analīzi, ziņojumā par valsti tika identificētas visneatliekamākās problēmas, ar kurām saskaras Nīderlande. Tajā bija arī novērtēts Nīderlande progress Eiropas sociālo tiesību pīlāra īstenošanā un Savienības 2030. gada pamatmērķrādītāju sasniegšanā nodarbinātības, prasmju un nabadzības un sociālās atstumtības mazināšanas jomā, kā arī progress Apvienoto Nāciju Organizācijas ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanā.

(11) Komisija saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1176/2011 5. pantu izstrādāja padziļināto pārskatu par Nīderlandi. Komisija minētās regulas piemērošanas nolūkiem sagatavoja novērtējumu par Nīderlandes makroekonomisko neaizsargātību, un tā galvenie konstatējumi tika publicēti 2025. gada 13. maijā ([11]). Komisija 2025. gada 4. jūnijā secināja, ka Nīderlandē pastāv makroekonomikas nelīdzsvarotība. Jo īpaši aizvien pastāv būtiska neaizsargātība, kas saistīta ar lielu privātā sektora parādu pārmērīgi augstu novērtētu mājokļu tirgus un liela tekošā konta pārpalikuma kontekstā, neraugoties uz dažiem uzlabojumiem, tostarp lielāku iekšzemes pieprasījuma dinamiku; šai neaizsargātībai ir pārrobežu nozīme. Tekošā konta pārpalikums ir viens no lielākajiem eurozonā, un paredzams, ka tas saglabāsies augsts. Raugoties no uzkrājumu un investīciju perspektīvas, šo pārpalikumu veicina visas ekonomikas nozares. Uzņēmumu sektora pārpalikumu lielā mērā nosaka nefinanšu sabiedrību darbība ārvalstīs un starptautisko uzņēmumu nesadalītā peļņa. Lai gan patēriņa un investīciju pieaugums bija galvenais faktors, kas veicināja atgūšanos pēc pandēmijas, Nīderlande atpaliek no eurozonas uzņēmumu un publisko investīciju apmēra ziņā. Mājsaimniecību parāds joprojām ir viens no augstākajiem ES, taču saucēja ietekmes dēļ tas ir ievērojami samazinājies, savukārt mājsaimniecību aizņēmumi 2024. gadā pārliecinoši atguvās. Mājokļu cenas pagājušajā gadā pieauga, un paredzams, ka tās ievērojami palielināsies arī 2025. gadā, jo būtiskas strukturālās problēmas joprojām nav atrisinātas. Politikas progress ir bijis ierobežots. Ir veikti daži pasākumi, kas varētu samazināt tekošā konta pārpalikumu, bet nav paredzams, ka to kopējā ietekme būs būtiska. Ir veikti daži pasākumi, lai palīdzētu palielināt mājokļu piedāvājumu, taču ir veikti tikai ierobežoti pasākumi, lai samazinātu stimulus mājsaimniecību aizņēmumiem.

([11]) SWD(2025) 71 final.

Gada progresa ziņojuma novērtējums

(12) Padome 2025. gada 21. janvārī ieteica Nīderlandei ievērot šādu neto izdevumu maksimālo pieauguma tempu: 3,5 % 2025. gadā, 3,3 % 2026. gadā, 3,0 % 2027. gadā un 3,0 % 2028. gadā, kas atbilst maksimālajam kumulatīvajam pieauguma tempam, kurš aprēķināts, atsaucoties uz 2023. gadu, proti, 10,4 % 2025. gadā, 14,0 % 2026. gadā, 17,5 % 2027. gadā un 21,0 % 2028. gadā. Nīderlande 2025. gada 29. aprīlī iesniedza savu gada progresa ziņojumu ([12]) par neto izdevumu ieteikto maksimālo pieauguma tempu ievērošanu un par tādu reformu un investīciju īstenošanu, ar kurām reaģē uz galvenajām problēmām, kas konstatētas Eiropas pusgada konkrētām valstīm adresētajos ieteikumos. Gada progresa ziņojums atspoguļo arī Nīderlandes pienākumu divreiz gadā ziņot par panākto progresu atveseļošanas un noturības plāna īstenošanā saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 27. pantu.

(13) Krievijas agresijas karš pret Ukrainu un tā sekas ir eksistenciāls izaicinājums Eiropas Savienībai. Komisija ieteica koordinēti aktivizēt Stabilitātes un izaugsmes pakta valstu izņēmuma klauzulu, lai atbalstītu ES centienus panākt strauju un būtisku aizsardzības izdevumu palielinājumu, un Eiropadome šo priekšlikumu atzinīgi novērtēja 2025. gada 6. marta sanāksmē.

(14) Saskaņā ar *Eurostat* ([13]) apstiprinātajiem datiem Nīderlandes vispārējās valdības budžeta deficīts palielinājās no 0,4 % no IKP 2023. gadā līdz 0,9 % 2024. gadā, savukārt vispārējās valdības parāds samazinājās no 45,2 % no IKP 2023. gada beigās līdz 43,3 % 2024. gada beigās. Saskaņā ar Komisijas aprēķiniem šīs norises nozīmē, ka neto izdevumu pieauguma temps 2024. gadā ir bijis 6,8 % apmērā. 2025. gada progresa ziņojumā Nīderlande prognozē, ka neto izdevumu pieaugums 2024. gadā būs 5,7 %. Komisija prognozē, ka neto izdevumu pieaugums būs lielāks nekā gada progresa ziņojumā norādītais. Atšķirība starp Komisijas aprēķiniem un valsts iestāžu aplēsēm ir saistīta ar nelielām atšķirībām diskrecionāro ieņēmumu pasākumu paredzētajā ietekmē. Pamatojoties uz Komisijas aplēsēm, fiskālā nostāja ([14]), kas ietver gan valsts, gan ES finansētos izdevumus, 2024. gadā kopumā bija neitrāla.

(15) Saskaņā ar gada progresa ziņojumu Nīderlandes budžeta prognožu pamatā esošajā makroekonomikas scenārijā ir paredzēts, ka reālais IKP 2025. gadā pieaugs par 1,9 %, bet 2026. gadā – par 1,5 %, savukārt SPCI inflācija 2025. gadā tiek prognozēta 3,0 % apmērā, bet 2026. gadā – 2,4 % apmērā. Komisijas 2025. gada pavasara prognozē paredzēts, ka reālais IKP 2025. gadā palielināsies par 1,3 % un 2026. gadā par 1,2 %, taču SPCI inflācija 2025. gadā plānota 3,0 % apmērā un 2026. gadā 2,0 % apmērā.

(16) Gada progresa ziņojumā ir paredzēts, ka vispārējās valdības budžeta deficīts 2025. gadā palielināsies līdz 2,3 % no IKP, savukārt vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP 2025. gada beigās palielināsies līdz 45,0 %. Šīs norises atbilst neto izdevumu pieaugumam 7,9 % apmērā 2025. gadā. Komisijas 2025. gada pavasara prognozē paredzēts, ka vispārējās valdības budžeta deficīts 2025. gadā būs 2,1 % no IKP. Deficīta pieaugums 2025. gadā galvenokārt ataino iedzīvotāju ienākuma nodokļa samazinājumu, valdības izdevumu pieaugumu darba ņēmēju atalgojumam un starppatēriņu, jo 2024. gadā bāze bija lielāka, nekā tika gaidīts, un paredzētās ietekmes dēļ samazinājās daži ieņēmumu komponenti, kas 2024. gadā palielināja ieņēmumus. Saskaņā ar Komisijas aprēķiniem šīs norises atbilst neto izdevumu pieaugumam 7,0 % apmērā 2025. gadā. Šīs neto izdevumu pieauguma prognozes, kas ir zemākas nekā gada progresa ziņojumā norādītās, ir skaidrojamas ar to, ka Komisijas aplēsēs ir pieņemts lielāks neiztērēto līdzekļu apmērs, kā arī ar nelielām atšķirībām diskrecionāro ieņēmumu pasākumu ietekmē. Pamatojoties uz Komisijas aplēsēm, fiskālā nostāja, kas ietver gan valsts, gan ES finansētos izdevumus, 2025. gadā būs ekspansīva, proti, 0,6 % no IKP. Paredzams, ka vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP 2025. gada beigās palielināsies līdz 45,0 %. Parāda attiecības pret IKP samazinājums 2025. gadā galvenokārt atspoguļo budžeta deficītu, kā arī atlikumu un plūsmu korekcijas.

([12]) 2025. gada progresa ziņojumi ir pieejamihttps://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/stability-and-growth-pact/preventive-arm/annual-progress-reports_en.

([13]) *Eurostat* euro rādītāji, 22.04.2025.

([14]) Fiskālā nostāja tiek definēta kā vispārējās valdības pamata budžeta stāvokļa izmaiņas pret iepriekšējo gadu. Ar tās palīdzību novērtē ekonomikas stimulu, ko rada fiskālā politika – gan tā, kas attiecas uz valsts finansējumu, gan tā, kas attiecas uz finansējumu no ES budžeta. Fiskālo nostāju mēra kā starpību starp i) vidēja termiņa potenciālo izaugsmi un ii) primāro izdevumu izmaiņām, atskaitot diskrecionāros ieņēmumu pasākumus un ietverot izdevumus, ko finansē ar neatmaksājamu atbalstu (dotācijām) no Atveseļošanas un noturības mehānisma un citiem Savienības fondiem.

(17) Komisijas 2025. gada pavasara prognozē paredzēts, ka no Atveseļošanas un noturības mehānisma neatmaksājamā atbalsta ("dotācijām") 2025. gadā tiks finansēti vispārējās valdības izdevumi, kuru apmērs atbilst 0,1 % no IKP (salīdzinājumā ar 0,1 % no IKP 2024. gadā). No Atveseļošanas un noturības mehānisma neatmaksājamā atbalsta finansētie izdevumi dos iespēju veikt kvalitatīvas investīcijas un produktivitāti palielinošas reformas, tiešā veidā neietekmējot Nīderlandes vispārējās valdības bilanci un parādu.

(18) Vispārējās valdības aizsardzības izdevumi Nīderlandē 2021.–2023. gadā saglabājās stabili 1,3 % apmērā no IKP ([15]). Saskaņā ar Komisijas 2025. gada pavasara prognozi ir paredzēts, ka aizsardzības izdevumi būs 1,5 % no IKP gan 2024. gadā, gan 2025. gadā. Tas atbilst pieaugumam par 0,2 procentpunktiem no IKP salīdzinājumā ar 2021. gadu.

(19) Saskaņā ar Komisijas 2025. gada pavasara prognozi ir paredzēts, ka neto izdevumi Nīderlandē pieaugs par 7,0 % 2025. gadā un par 14,3 % kumulatīvi 2024. un 2025. gadā. Pamatojoties uz Komisijas 2025. gada pavasara prognozi, tiek prognozēts, ka Nīderlandes neto izdevumu pieaugums 2025. gadā pārsniegs ieteikto maksimālo pieauguma tempu, kas atbilst novirzei ([16]) par 1,4 % no IKP gada izteiksmē. Aplūkojot 2024. un 2025. gadu kopā, tiek prognozēts, ka arī neto izdevumu kumulatīvais pieauguma temps pārsniegs ieteikto maksimālo pieauguma tempu, kas atbilst novirzei par 1,4 % no IKP. Prognozētās novirzes pārsniedz ikgadējās novirzes robežvērtību 0,3 % apmērā no IKP un kumulatīvās novirzes robežvērtību 0,6 % apmērā no IKP. Kopumā tas nozīmē, ka pastāv risks novirzīties no ieteiktā maksimālā neto izdevumu pieauguma, kad nākamā gada pavasarī būs pieejami izpildes dati par 2025. gadu.

(20) Gada progresa ziņojumā ir prognozēts, ka vispārējās valdības budžeta deficīts 2026. gadā palielināsies līdz 2,8 % no IKP, savukārt vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP 2026. gada beigās palielināsies līdz 47,8 %. Gada progresa ziņojumā ir prognozēts, ka pēc 2026. gada vispārējās valdības budžeta deficīts samazināsies līdz 2,0 % no IKP 2027. gadā un līdz 2,2 % 2028. gadā. Toties paredzams, ka pēc 2026. gada vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP pieaugs līdz 48,5 % 2027. gadā un līdz 49,2 % 2028. gadā. Pamatojoties uz prognozes termiņā zināmajiem politikas pasākumiem, Komisija savā 2025. gada pavasara prognozē paredz, ka vispārējās valdības budžeta deficīts 2026. gadā būs 2,7 % no IKP. Deficīta pieaugums 2026. gadā galvenokārt atspoguļo militārās pensiju sistēmas reformu, kuras dēļ valdībai ir jāveic vienreizējs pārvedums pensiju fondā, ko valdība nekontrolē. Šā pārveduma ietekme uz budžetu ir 0,7 % apmērā no IKP, un tas tiek reģistrēts kā vienreizējs pasākums. Bez šā darījuma valdības bilance nedaudz uzlabotos, jo PVN likmes konkrētām precēm un pakalpojumiem tiktu palielinātas un iedzīvotāju ienākuma nodokļa kategorijas netiktu pilnībā pielāgotas inflācijai. Šīs norises atbilst neto izdevumu pieaugumam par 3,8 % 2026. gadā. Pamatojoties uz Komisijas aplēsēm, tiek prognozēts, ka fiskālā nostāja, kas ietver gan valsts, gan ES finansētos izdevumus, 2026. gadā būs kopumā neitrāla. Komisija paredz, ka vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP 2026. gada beigās palielināsies līdz 47,8 %. Parāda attiecības pret IKP samazinājums 2026. gadā galvenokārt atspoguļo budžeta deficītu, kā arī atlikumu un plūsmu korekcijas.

Galvenie politiskie uzdevumi

(21) Nīderlandes privāto ienākumu nodokļu sistēmā atsevišķiem aktīviem piemēro atšķirīgu režīmu nekā pārējiem aktīviem, kas ietekmē kapitāla sadali un kropļo saimnieciskās darbības lēmumus. Mājokļu īpašumiem un pensiju iemaksām tiek piemērots preferenciāls režīms, palielinot pieprasījumu īpašnieku apdzīvoto mājokļu tirgū un samazinot mājsaimniecību izmantojamos ienākumus augsto pensiju iemaksu dēļ. Turklāt aktīvu turēšana šauram lokam piederošās sabiedrībās (uzņēmumā, kura akciju lielākā daļa pieder tikai dažām privātpersonām) ļauj nodokļu maksātājiem atlikt nodokļu maksājumus par šādu peļņu, vienlaikus joprojām gūstot labumu no šādas peļņas, izmantojot uzņēmuma izsniegtos beznodokļu aizdevumus. Turklāt mājsaimniecībām, kurām ir finanšu tirgus aktīvi, nodokli piemēro pēc pieņemtajām peļņas likmēm, kas ir nelabvēlīgas, ja faktiskā peļņa ir zemāka. Tā rezultātā mājsaimniecību īpašumi Nīderlandē ir ļoti koncentrēti nelikvīdos bagātības veidos, piemēram, mājokļos vai pensijās. Tas pakļauj mājsaimniecības lielākam ekonomiskajam riskam ekonomikas satricinājumu laikā un daudzos gadījumos var neizraisīt optimālu patēriņa modeli visā to darbības laikā, jo izmantojamos ienākumus samazina lielas pensiju iemaksas un hipotekārie maksājumi darbspējas vecumā. Nevienlīdzīgais nodokļu režīms viena aktīvu veida ietvaros un starp dažādiem aktīvu veidiem izraisa nodokļu arbitrāžu, samazina nodokļu sistēmas spēju darboties kā automātiskam stabilizatoram, palielina ekonomisko nevienlīdzību un var traucēt veikt efektīvu kapitāla sadali. Tādējādi šī nevienlīdzīgā attieksme ir būtiska arī makroekonomiskās nelīdzsvarotības novēršanai.

(22) Papildus iepriekš minētajiem nodokļu atvieglojumiem mājokļu pārāk augstu novērtējumu tirgū izraisīja arī jaunu mājokļu piedāvājuma trūkums. Valdība varētu virzīt uz priekšu savus plānus palielināt mājokļu piedāvājumu,

([15]) *Eurostat*, valdības izdevumi pēc valdības funkciju klasifikācijas (*COFOG*). *COFOG* un NATO definīciju metodoloģisko atšķirību dēļ izdevumi, kuru pamatā ir *COFOG* definīcija, var atšķirties no izdevumiem, kuru pamatā ir NATO definīcija.

([16]) No 2026. gada šie skaitļi parādīsies kontroles kontā, kas izveidots saskaņā ar Regulas (ES) 2024/1263 22. pantu.

visaptveroši likvidējot šķēršļus, kas pašlaik kavē dzīvojamo ēku būvniecību, un jo īpaši vienkāršojot plānošanas un atļauju piešķiršanas procesus, kuru pabeigšanai vidēji ir vajadzīgi 6–7 gadi no kopējā 10 gadu būvniecības perioda. Tas palīdzētu mazināt makroekonomisko nelīdzsvarotību.

(23) Nepietiekami attīstītais privātais īres tirgus, kam raksturīgas augstas izmaksas un ierobežotas iespējas īrniekiem, rada ievērojamas problēmas saistībā ar mājokļu pieejamību un palielina nabadzības risku mājsaimniecībām ar zemiem un vidējiem ienākumiem. Nesenās politikas norises, arī īres cenu kontroles paplašināšana, aizliegumi iegādāties īpašumu, lai to izīrētu, un izmaiņas īres īpašumu nodokļu režīmā, ir saasinājušas pašreizējo piedāvājuma trūkumu privātajā īres sektorā. Cenas ziņā pieejamu īres mājokļu trūkums kavē darbaspēka mobilitāti un konkurētspēju. Lai risinātu šo jautājumu, stimulu līdzsvarošana starp mājokļu īpašniekiem un īrniekiem, investīciju pievilcības palielināšana, ļaujot tirgus spēkiem darboties lielākā mērā šajā nozarē, varētu palīdzēt paplašināt privāto īres tirgu. Tas savukārt palīdzētu mazināt makroekonomisko nelīdzsvarotību.

(24) Nīderlandes ilgtermiņa aprūpes sistēmā ir būtiskas problēmas, ko rada sabiedrības novecošana, dārga institucionālā aprūpe un plašs apgādājamo personu segums. Nīderlandes sniegums ir labs, salīdzinot ar lielāko daļu dalībvalstu ilgtermiņa aprūpes sistēmas pietiekamības, pieejamības un kvalitātes, kā arī darbaspēka lieluma ziņā. Tomēr šī sistēma rada arvien lielāku spiedienu uz valsts budžetu. Kopējie ilgtermiņa aprūpes izdevumi Nīderlandē 2022. gadā bija 3,8 % no IKP, kas ir lielākā vērtība ES un krietni vairāk nekā citās dalībvalstīs. Turklāt Komisijas 2024. gada ziņojumā par novecošanu ir prognozēts, ka ilgtermiņa aprūpes izdevumu pieaugums Nīderlandē līdz 2070. gadam būs viens no lielākajiem ES. Pasākumi šā jautājuma risināšanai varētu ietvert līdzmaksājumu (t. i., pašu pacientu iemaksu) saskaņošanu ar aprūpes izmaksām, ko viņi saņem dažādu pabalstu veidā. Sistēma darbotos efektīvāk, ja pacienti izvēlētos aprūpes vidi, pamatojoties uz viņu individuālajām aprūpes vajadzībām, nevis vidi, kas samazina viņu līdzmaksājumus. Papildu investīcijas profilaksē, lai aizkavētu ilgtermiņa aprūpes vajadzību rašanos un vēl vairāk uzlabotu kopienā balstītas aprūpes sniegšanu, arī varētu palīdzēt samazināt izmaksas. Šie uzlabojumi varētu nodrošināt, ka sistēmas priekšrocības tiek sadalītas efektīvāk, neapdraudot sistēmas plašo segumu un kvalitāti.

(25) Saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 19. panta 3. punkta b) apakšpunktu un V pielikuma 2.2. kritēriju atveseļošanas un noturības plānā ir ietverts plašs savstarpēji pastiprinošu reformu un investīciju kopums, ko paredzēts īstenot līdz 2026. gadam. Paredzams, ka tas palīdzēs efektīvi risināt problēmas, kas konstatētas attiecīgajos konkrētai valstij adresētajos ieteikumos, – visas vai ievērojamu to daļu. Šajā saspringtajā termiņā pabeigt atveseļošanas un noturības plāna, arī *REPowerEU* nodaļas, efektīvu īstenošanu ir būtiski, lai zaļā un digitālā pārkārtošanās veicinātu Nīderlandes ilgtermiņa konkurētspēju, vienlaikus nodrošinot sociālo taisnīgumu. Komisijas paziņojumā "*NextGenerationEU* – tuvojas 2026. gads", kas pieņemts 2025. gada 4. jūnijā, ir precizēts piemērojamais grafiks mehānisma beigu posmam, sniegti norādījumi dalībvalstīm par to, kā līdz 2026. gada 31. augustam maksimāli palielināt īstenošanu, tostarp par to, kā vēl vairāk racionalizēt savus ANP, izklāstītas galvenās iespējas, kas jāapsver to pārskatīšanā, un uzsvērts, cik svarīgi ir rūpīgi kopīgi plānot pēdējo maksājumu pieprasījumu iesniegšanu 2026. gadā. Joprojām ir būtiski sistemātiski iesaistīt vietējās un reģionālās pašvaldības, sociālos partnerus, pilsonisko sabiedrību un citas attiecīgās ieinteresētās personas, lai nodrošinātu plašu līdzdalību atveseļošanas un noturības plāna sekmīgā īstenošanā.

(26) Nīderlandē ir paātrinājusies kohēzijas politikas programmu īstenošana, kas ietver atbalstu no Eiropas Reģionālās attīstības fonda (ERAF), Taisnīgas pārkārtošanās fonda (TPF) un Eiropas Sociālā fonda Plus (ESF+). Ir svarīgi turpināt centienus nodrošināt šo programmu ātru īstenošanu, vienlaikus maksimāli palielinot to ietekmi uz vietas. Nīderlande jau veic pasākumus saskaņā ar tās kohēzijas politikas programmām, lai veicinātu konkurētspēju un izaugsmi, vienlaikus veicinot sociālo kohēziju. Vienlaikus Nīderlande joprojām saskaras ar problēmām, un, iespējams, varētu vēl vairāk palielināt konkurētspēju, arī uzlabojot un pārkvalificējot neaizsargātas grupas un izstrādājot un ražojot kritiski svarīgas tehnoloģijas. Saskaņā ar Regulas (ES) 2021/1060 18. pantu Nīderlandei kohēzijas politikas fondu vidusposma pārskatīšanas ietvaros ir jāpārskata katra programma, ņemot vērā arī problēmas, kas konstatētas 2024. gada valstij adresētajos ieteikumos. Ar Komisijas priekšlikumiem, kas pieņemti 2025. gada 1. aprīlī ([17]), termiņš vidusposma pārskatīšanas rezultātu novērtējuma iesniegšanai par katru programmu tiek pagarināts un ir pēc 2025. gada 31. marta. Tie arī nodrošina elastību, kas palīdzēs paātrināt programmu īstenošanu, un rada dalībvalstīm stimulus piešķirt kohēzijas politikas resursus piecām Savienības stratēģiskajām prioritārajām jomām, proti,

([17]) Priekšlikums EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES REGULAI, ar ko attiecībā uz īpašiem pasākumiem stratēģisku problēmu risināšanai vidusposma pārskatīšanas kontekstā groza Regulas (ES) 2021/1058 un (ES) 2021/1056 – COM(2025) 123 final.

konkurētspējai stratēģisko tehnoloģiju, aizsardzības, mājokļu, ūdensapgādes noturības un enerģētikas pārkārtošanas jomā, un investīcijām prasmēs prioritārajās nozarēs, vienlaikus ESF+ programmās joprojām uzmanību pievēršot visneaizsargātākajām personām.

(27) Eiropas stratēģisko tehnoloģiju platforma (*STEP*) sniedz iespēju ieguldīt kādā no svarīgākajām ES stratēģiskajām prioritātēm, tādējādi stiprinot ES konkurētspēju. *STEP* tiek īstenota, izmantojot 11 esošos ES fondus. Dalībvalstis var arī sniegt ieguldījumu programmā *InvestEU*, atbalstot investīcijas prioritārajās jomās. Nīderlande varētu optimāli izmantot šīs iniciatīvas, lai atbalstītu kritiski svarīgu tehnoloģiju, to vidū tīru un resursefektīvu tehnoloģiju, izstrādi vai ražošanu.

(28) Papildus ekonomiskajām un sociālajām problēmām, kas tiek risinātas ar atveseļošanas un noturības plāna un citu ES fondu palīdzību, Nīderlandei būtu efektīvi jārisina atlikušās problēmas, kas saistītas ar: i) investīcijām pētniecībā un izstrādē, ii) piekļuvi finansējumam, iii) atkarību no fosilā kurināmā, iv) elektroenerģijas pārslodzi, v) pārmērīgiem slāpekļa nosēdumiem, vi) darbaspēka un prasmju nepietiekamību, vii) pamatprasmēm un viii) dalību zinātnes, tehnoloģiju, inženierzinātņu un matemātikas (*STEM*) programmās.

(29) Nīderlandē ir labi funkcionējoša pētniecības un inovācijas sistēma, kas apvienotajā inovāciju indeksā ieņem ceturto vietu. Tomēr jaunākās tendences liecina, ka publiskā un privātā sektora pētniecības un izstrādes intensitāte ir samazinājusies zem ES vidējā rādītāja un arī pasaules mērogā, un tas var kavēt konkurētspējas attīstību ilgtermiņā. Jo īpaši tādās nozarēs kā ražošana un informācijas un komunikācijas tehnoloģijas (IKT) ir vērojama būtiska investīciju nepietiekamība, un investīciju pievienotās vērtības daļa ir mazāka nekā eurozonā. Investīcijas pētniecībā un izstrādē kā daļa no bruto pievienotās vērtības privātajā sektorā atpaliek no citām šajā ziņā vadošajām Eiropas valstīm. Vienlaikus publiskās investīcijas pētniecībā un izstrādē ir mazākas par ES vidējo rādītāju, un nesenie Valsts izaugsmes fonda budžeta samazinājumi ir vēl vairāk samazinājuši valsts atbalstu inovācijai. Lai risinātu šīs problēmas, ir vajadzīga mērķtiecīga pieeja, galveno uzmanību pievēršot būtiskākajām konkurences jomām, ieguldot pētniecības un testēšanas iekārtās un veicinot valsts tehnoloģiju stratēģijā izklāstītās prioritārās tehnoloģijas, arī kvantu tehnoloģijas, pusvadītāju tehnoloģijas, MI un datu zinātni. Stiprinot sabiedrības atbalstu inovācijai, Nīderlande var uzlabot inovācijas vidi un saglabāt savu Eiropas inovācijas līderes pozīciju.

(30) Neraugoties uz to, ka ir labi kapitalizēti finanšu tirgi, kas nodrošina stabilu finansējuma avotu ekonomikai, kā arī viens no dziļākajiem riska kapitāla tirgiem ES, dažiem jaunuzņēmumiem un augošiem uzņēmumiem ir grūtības piekļūt finansējumam. Jo īpaši trūkst finansējuma jaunuzņēmumiem, kuru kapitāla vajadzības pārsniedz 10 miljonus EUR, un augošiem uzņēmumiem, kuriem nepieciešams finansējums vairāk nekā 50 miljonu EUR apmērā pirms liela mēroga komercializācijas. Tie lielā mērā ir atkarīgi no ārvalstu investoriem. Nīderlandes valdība ir paziņojusi par vairākām iniciatīvām, kuru mērķis ir veicināt investīciju pieaugumu, izmantojot *Invest-NL* un Nīderlandes Riska kapitāla iniciatīvu, taču šīs iniciatīvas ir efektīvi jāīsteno un jāuzrauga. Pašreizējais finansējuma trūkums varētu kavēt inovatīvas investīcijas un konkurētspējas attīstību ilgtermiņā, jo jaunuzņēmumi un augoši uzņēmumi uzrāda lielāku produktivitātes pieaugumu nekā citi jauni uzņēmumi. Lai risinātu šo jautājumu, Nīderlande varētu izmantot finansēšanas rīkus un shēmas, piemēram, garantijas, vai "fonds fondam" instrumentus, lai novirzītu finanšu resursus un piesaistītu institucionālos investorus, piemēram, vietējos pensiju fondus, kas ir lielākie eurozonā.

(31) Nīderlande joprojām lielā mērā ir atkarīga no fosilā kurināmā. 2023. gadā nafta un dabasgāze veidoja attiecīgi 43,9 % un 33,8 % no valsts kopējās energoresursu struktūras, savukārt atjaunīgo energoresursu īpatsvars bija tikai 13,8 %. Tas padara Nīderlandes ekonomiku neaizsargātu pret cenu izmaiņām pasaulē un kavē pāreju uz zaļo ekonomiku. Neraugoties uz to, ka Nīderlande ir paātrinājusi atjaunīgo energoresursu, jo īpaši atkrastes vēja enerģijas, izvēršanu, tās atjaunīgās enerģijas īpatsvars joprojām ir zemāks par ES vidējo rādītāju un ES mērķrādītājiem. Tāpēc Nīderlandei ir jāpieliek papildu pūles, lai nodrošinātu atjaunīgo energoresursu turpmāku izvēršanu un sasniegtu ES 2030. gada atjaunīgās enerģijas mērķrādītājus. Tas varētu ietvert pasākumus finanšu risku samazināšanai atkrastes vēja enerģijas nozarē, lai saglabātu investīciju pievilcību šajā nozarē.

(32) Elektrotīkla pārslogotība ir pasliktinājusies, ietekmējot kā lauku, tā pilsētu teritorijas un kā pārvades, tā sadales tīklus. Tas kavē pāreju uz tīru enerģiju, ierobežo saimniecisko darbību un apdraud Nīderlandes konkurētspēju. Tīklu operatori bieži vien ir spiesti noraidīt jaunu elektroenerģijas ražotāju un patērētāju tīkla piekļuves pieprasījumus. Lai gan tīkla pārslodzes problēma tiek risināta, apvienojot investīcijas tīkla un regulatīvajās iniciatīvās, paredzams, ka tīkla pārslodze arī īstermiņā un vidējā termiņā joprojām būs liela problēma, tāpēc tai ir jāpievērš pastāvīga uzmanība un ir jārīkojas. Nīderlande varētu gūt labumu no pārvades un sadales tīkla jaudas palielināšanas, elastības risinājumu īstenošanas un strukturālas loka plūsmu apmēra samazināšanas, lai maksimāli palielinātu starpzonu elektroenerģijas tirdzniecību esošajā pārrobežu infrastruktūrā.

(33) Pārmērīgs slāpekļa nosēdumu līmenis, ko galvenokārt, bet ne tikai rada intensīvās lauksaimniecības nozare, joprojām ir būtiska vides problēma, kas ietekmē Nīderlandes ekonomiku kopumā. Pārmērīgi slāpekļa nosēdumi izraisa augsnes un ūdenstilpju pārmērīgu mēslošanu un paskābināšanos, vienlaikus būtiski ierobežojot būvniecības darbību atļauju izdošanu, aizkavējot nepieciešamās infrastruktūras izbūvi un ietekmējot valsts konkurētspēju. Bažas joprojām rada arī virszemes ūdeņu un gruntsūdeņu kvalitāte, jo daudzi ūdensobjekti neatbilst Ūdens pamatdirektīvā un Nitrātu direktīvā noteiktajām prasībām. Tāpēc ir jāveic papildu pasākumi, lai strukturāli novērstu pārmērīgus slāpekļa nosēdumus emitējošajās nozarēs un virzītu pāreju uz ilgtspējīgu lauksaimniecību, arī bioloģisko lauksaimniecību. Jo īpaši Nīderlande varētu gūt labumu no tādas lauksaimniecības prakses ieviešanas, kuras mērķis ir samazināt piesārņojumu ar barības vielām un pesticīdiem, kā arī siltumnīcefekta gāzu emisijas.

(34) To Nīderlandes darba ņēmēju īpatsvars, kuriem ir elastīgs vai pagaidu līgums, ir gandrīz divreiz lielāks par ES vidējo rādītāju. Turklāt Nīderlandes darba tirgū ir dažādi stimuli, kas rada nevienlīdzīgus konkurences apstākļus darbiniekiem un pašnodarbinātām personām bez darbiniekiem, dodot iespēju fiktīvai pašnodarbinātībai un radot salīdzinoši lielu pašnodarbināto īpatsvaru Nīderlandes darba tirgū. Elastīgas nodarbinātības plašā izmantošana ir veicinājusi darba tirgus segmentāciju (t. i., darba tirgus dalīšanu dažādās darba ņēmēju kategorijās ar atšķirīgu darba nodrošinājumu un/vai piekļuvi sociālajiem un citiem pabalstiem) un nesamērīgi ietekmē neaizsargātas grupas, piemēram, darba ņēmējus ar zemāku prasmju līmeni un migrantu izcelsmes personas. Šie darba ņēmēji, visticamāk, nonāks nestabilās darbvietās ar ierobežotu piekļuvi apmācībai, nepietiekamu sociālo aizsardzību un lielāku nodarbināto personu nabadzības un sociālās atstumtības risku. Produktivitātes pieaugumu var ietekmēt arī lielais pašnodarbināto īpatsvars un elastīga nodarbinātība, jo šādos veidos nodarbinātajiem bieži vien ir mazāk iespēju mācīties, attīstīties un saņemt apmācību. Valdība īsteno pasākumu kopumu, lai samazinātu fiktīvu pašnodarbinātību un stimulus elastīgai nodarbinātībai. Tas ietver i) dažādas izmaiņas tiesību aktos, lai ierobežotu fiktīvu pašnodarbinātību un samazinātu atšķirības starp pašnodarbinātajiem un darba ņēmējiem, un tās visas ir ietvertas Nīderlandes atveseļošanas un noturības plānā; un ii) likumprojektu, kura mērķis ir sniegt darba nodrošinājumu tiem, kas strādā, pamatojoties uz elastīgiem darba līgumiem. Šo plānu visaptveroša un ātra īstenošana ir būtiska, lai risinātu šīs pastāvīgās problēmas Nīderlandes darba tirgū.

(35) Darbaspēka un prasmju nepietiekamība Nīderlandē joprojām ir būtiska problēma, kas skar plašu nozaru klāstu, arī veselības aprūpi, izglītību, tehnoloģijas un IKT. Nīderlande šajā ziņā izceļas arī salīdzinājumā ar citām valstīm, un Nīderlandes uzņēmumi daudz biežāk ziņo par grūtībām piesaistīt darbaspēku, salīdzinot ar ES vidējo rādītāju. Darbaspēka nepietiekamību ietekmē vairāki strukturāli faktori, arī demogrāfiskās tendences, lēns darbaspēka pieaugums un zems vidējais nedēļā nostrādāto stundu skaits. Šie ierobežojumi mazina produktivitāti un konkurētspēju. Neraugoties uz augsto līdzdalības līmeni, Nīderlandē ir neizmantots darbaspēka potenciāls, jo īpaši migrantu izcelsmes personu un nepilnas slodzes darba ņēmēju vidū, turklāt tas jo īpaši attiecas uz sievietēm. Lai palielinātu darbaspēka piedāvājumu, cilvēkus varētu mudināt strādāt vairāk stundu, arī ar politikas pasākumiem, kas ļauj apvienot darbu ar ģimenes un aprūpes pienākumiem, un veicinot darba kvalitāti un labākus darba apstākļus. Talantu piesaistīšana arī var palielināt darbaspēka piedāvājumu. Lai novērstu darbaspēka nepietiekamību, būs vajadzīga daudzpusīga pieeja, kas vērsta pret nozaru šķēršļiem un veicina produktivitāti palielinošas investīcijas. Prasmju pilnveides un pārkvalifikācijas iespēju palielināšana, jo īpaši cilvēkiem, kas atrodas ārpus darba tirgus, būs būtiska, lai mazinātu nepietiekamību, veicinātu mobilitāti starp nozarēm un atbalstītu ilgtermiņa ekonomikas noturību. Politikas pasākumi pieprasījuma pusē varētu būt vērsti uz to, lai veicinātu nozares ar augstu pievienoto vērtību, kā arī nozares, kas saistītas ar sabiedrības problēmām, piemēram, ar izglītību un veselības aprūpi, veicinot starpnozaru mobilitāti un palielinot ražīgumu veicinošas un pētniecības un izstrādes investīcijas.

(36) Saskaņā ar 2022. gada *PISA* apsekojuma datiem Nīderlande ir viena no tām ES valstīm, kurās pamatprasmju līmenis pazeminās visstraujāk, un tas apdraud izglītības un darba tirgus rezultātus un konkurētspēju. Lai gan Nīderlandē joprojām ir salīdzinoši liels to studentu īpatsvars, kuriem ir vislabākie rezultāti, pēdējos desmit gados ir strauji palielinājies arī to skolēnu skaits, kuriem ir sliktas sekmes matemātikā, zinātnē un lasīšanā. Nelabvēlīgākā situācijā esošu skolēnu sekmes ir vājas četras reizes biežāk nekā viņu vienaudžu sekmes. Skolotāju nepietiekamība ir būtiska un var ietekmēt skolēnu mācīšanās rezultātus un kavēt kvalitatīvas izglītības pieejamību visiem, jo tas atšķiras atkarībā no nelabvēlīgā situācijā esošu skolēnu īpatsvara skolās un starp reģioniem. Lai risinātu šīs problēmas, Nīderlande varētu izvērtēt un pārskatīt esošos pasākumus pamatprasmju uzlabošanai, piemēram, "Pamatprasmju ģenerālplānu", ko sāka īstenot 2022. gadā, un apsvērt pasākumus skolēnu mācīšanās rezultātu uzlabošanai, piemēram, atvieglojot pāreju starp dažādiem izglītības virzieniem, galveno uzmanību pievēršot skolām, kurās ir nelabvēlīgā situācijā esoši skolēni.

(37) Nīderlande saskaras ar grūtībām nodrošināt pietiekamu skaitu pēcvidusskolas absolventu *STEM* jomās, un tas palielina prasmju nepietiekamību. Neraugoties uz to, ka augstākās izglītības absolventu īpatsvars pārsniedz ES vidējo rādītāju, valsts atpaliek *STEM* absolventu īpatsvara ziņā. Jo īpaši sievietes un studenti, kam ir migrantu izcelsme, ir nepietiekami pārstāvēti *STEM* jomās. Lai risinātu šo problēmu, var sniegt mērķorientētu izglītības atbalstu, nodrošinot arī personalizētus norādījumus un pielāgotus mācīšanas procesus. Šādas iniciatīvas var palīdzēt likvidēt šķēršļus un mudināt tieši nepietiekami pārstāvētās grupas turpināt *STEM* studijas.

(38) Ņemot vērā ciešās savstarpējās saiknes starp eurozonas dalībvalstu tautsaimniecībām un to kolektīvo devumu ekonomiskās un monetārās savienības darbībā, Padome eurozonas dalībvalstīm 2025. gadā ieteica rīkoties, arī izmantojot atveseļošanas un noturības plānus, lai īstenotu 2025. gada ieteikumu par eurozonas ekonomikas politiku. Nīderlandes gadījumā 2., 3. un 5. ieteikums palīdzēs īstenot pirmo ieteikumu eurozonai par konkurētspēju, savukārt 1., 4. un 5. ieteikums palīdzēs īstenot otro eurozonai adresēto ieteikumu par noturību, turklāt 1. ieteikums palīdzēs īstenot arī 2025. gada ieteikumā izklāstīto trešo eurozonai adresēto ieteikumu par makroekonomisko un finanšu stabilitāti.

(39) Ņemot vērā Komisijas sagatavoto padziļināto pārskatu un tās secinājumus par nelīdzsvarotības pastāvēšanu, ieteikumi saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1176/2011 6. pantu ir atspoguļoti 1. ieteikumā. Politika, kas minēta 1. ieteikumā, palīdz novērst neaizsargātību, kas saistīta ar lielu privātā sektora parādu pārmērīgi augstu novērtētu mājokļu tirgus dēļ, un neaizsargātību, kas saistīta ar lielu tekošā konta deficītu. Minētā 1. ieteikuma mērķis ir palīdzēt gan novērst nelīdzsvarotību, gan īstenot ieteikumu par eurozonu saskaņā ar 38. apsvērumu.

AR ŠO IESAKA Nīderlandei 2025. un 2026. gadā rīkoties šādi.

1. Palielināt kopējos aizsardzības un drošības izdevumus un gatavību, vienlaikus nodrošinot parāda ilgtspēju saskaņā ar Eiropadomes 2025. gada 6. marta secinājumiem. Nodrošināt, ka neto izdevumos tiek ievērota trajektorija, ko Padome ieteica 2025. gada 21. janvārī. Saskaņot dažādu veidu ienākumu no bagātības aplikšanu ar nodokļiem, lai citastarp samazinātu mājsaimniecību stimulus aizņemties. Novērst šķēršļus jaunu mājokļu būvniecībai, vienkāršojot plānošanas un atļauju piešķiršanas procedūras. Atbalstīt cenas ziņā pieņemamas privātās īres nozares attīstību, arī padarot pievilcīgākas investīcijas šajā nozarē. Pievērsties gaidāmajam ar novecošanu saistīto izdevumu pieaugumam ilgtermiņa aprūpē, padarot sistēmu rentablāku, arī efektīvāk piešķirot pabalstus.

2. Ņemot vērā piemērojamos termiņus reformu un investīciju savlaicīgai pabeigšanai saskaņā ar Regulu (ES) 2021/241, ievērojami paātrināt atveseļošanas un noturības plāna, arī *REPowerEU* nodaļas, īstenošanu. Paātrināt kohēzijas politikas programmu (ERAF, TPF, ESF+) īstenošanu, attiecīgā gadījumā izmantojot iespējas, ko sniedz vidusposma pārskatīšana. Optimāli izmantot ES instrumentus, arī iespējas, ko sniedz programma *InvestEU* un Eiropas stratēģisko tehnoloģiju platforma, lai uzlabotu konkurētspēju.

3. Palielināt publiskā un privātā sektora pētniecības un izstrādes intensitāti, novirzot atbalstu investīcijām galvenajās stratēģiskajās tehnoloģijās. Novērst finansējuma deficītu jaunuzņēmumiem un augošiem uzņēmumiem vēlīnā posmā, izmantojot pieejamos finansēšanas rīkus un nodrošinot stimulus institucionālo investoru piesaistīšanai.

4. Samazināt vispārējo atkarību no fosilā kurināmā, paātrinot atjaunīgo energoresursu ieviešanu un uzlabojot energoefektivitāti, jo īpaši ēkās. Samazināt elektrotīkla pārslodzi, palielinot pārvades un sadales tīkla jaudu, īstenojot elastības risinājumus, maksimāli palielinot starpzonu tirdzniecību un vēl vairāk vienkāršojot atļauju piešķiršanas procedūras. Īstenot strukturālus pasākumus, lai efektīvi novērstu pārmērīgus slāpekļa nosēdumus un ūdens kvalitātes pasliktināšanos, jo īpaši turpinot centienus ilgtspējīgas lauksaimniecības jomā.

5. Pieņemt un īstenot pasākumus, kuru mērķis ir samazināt stimulus izmantot elastīgus vai pagaidu līgumus. Īstenot visaptverošus pasākumus, lai novērstu darbaspēka un prasmju nepietiekamību, arī izmantojot nepietiekami izmantoto darbaspēka potenciālu, palielinot prasmju pilnveides un pārkvalifikācijas iespējas visiem, izmantojot mērķorientētu un

pielāgotu aktīva darba tirgus politiku, kā arī veicinot mobilitāti uz nozarēm, kurās ir augsta produktivitāte, un nozarēm, kas saistītas ar sabiedrības problēmām. Uzlabot pamatprasmes, arī novēršot skolotāju nepietiekamību un sniedzot pielāgotu atbalstu nelabvēlīgā situācijā esošām skolām, un veicināt dalību *STEM* programmās, sniedzot mērķorientētu izglītības atbalstu un karjeras konsultācijas, jo īpaši sievietēm un studentiem, kas ir migrantu izcelsmes personas.

Briselē, 2025. gada 8. jūlijā

Padomes vārdā –

priekšsēdētāja

S. LOSE